

Hibrit Soğuk Savaş Döneminde İki Örnek Olay: İsrail-Hamas ve Ukrayna-Rusya Savaşları

İdris TURAN¹

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Hakkâri Üniversitesi, İİBF, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü,
turan.idris@gmail.com, ORCID: 0000-0002-8184-0110

Öz: 21. yüzyıl yeni tipte bir soğuk savaş dönemi ile karakterize olmaktadır. Bu yeni tip soğuk savaşın hibrit karakterli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada da "2023-2024 İsrail-Hamas ve 2022-2024 Rusya-Ukrayna savaşları 21. yüzyılda içinden geçilen Hibrit Soğuk Savaş dönemi için örnek teşkil eder mi?" sorusu incelenmiştir. Metodoloji olarak çeşitli literatür taraması yapılmış ve haberlerden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler de ilgili araştırma sorusu etrafında analiz edilmiştir. Çalışmada öncelikle Hibrit Soğuk Savaş kavramı incelenmiş, İsrail-Hamas Savaşı'na ve Rusya-Ukrayna Savaşı'na değinilmiştir. Sonuç olarak da görülmüştür ki bu iki savaş mevcut Hibrit Soğuk Savaş dönemine örnek olabilecek karakterdedir. Çünkü hibrit savaş tekniklerinin hemen hemen hepsi bu iki savaşta kullanılmıştır ve kullanılmaktadır. Ayrıca bu iki savaşta, Hibrit Soğuk Savaş döneminin iki kutbu olduğu düşünülen ABD ve Çin, farklı taraflardadırlar.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Sistem, Hibrit Soğuk Savaş, İsrail-Hamas Savaşı, Ukrayna-Rusya Savaşı
Jel Kodları: Z00, Y80, F59

Atf: Turan, İ. (2026). Hibrit soğuk savaş döneminde iki örnek olay: İsrail-Hamas ve Ukrayna-Rusya savaşları. *Fiscaoeconomia*, 10(1), 1-11. <https://doi.org/10.25295/fsecon.1704980>

Geliş Tarihi: 23.05.2025
Kabul Tarihi: 12.11.2025

Telif Hakkı: © 2026. (CC BY)
(<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Two Cases from the Hybrid Cold War Era: The Israel-Hamas and the Ukraine-Russia Wars

Abstract: The 21st century is characterized as a new type of cold war era. It is thought that this new type of cold war has hybrid characteristics. The research question of this study is "Are 2023-2024 Israel-Hamas and 2022-2024 Ukraine-Russia wars samples for the Hybrid Cold War era?" Some literature is searched, and some news is used methodologically. The data is analyzed around the research question. Firstly, the Hybrid Cold War concept is explained, and the Israel-Hamas war and the Russia-Ukraine war are examined in the study. As a conclusion, these two wars can be samples for the Hybrid Cold War era because almost all hybrid war tactics have been used in these two wars. Moreover, the US and China, the two sides of this new Hybrid Cold War era, are different sides in these two wars.

Keywords: International System, Hybrid Cold War, Israel-Hamas War, Ukraine-Russia War
Jel Codes: Z00, Y80, F59

1. Giriş

21. yüzyılda içinden geçilen dönemde uluslararası sistemi tanımlarken yeni soğuk savaş iddiaları gündeme gelmiştir. Hibrit Soğuk Savaş kavramı, mevcut uluslararası sistemin karakterini açıklamaya aday niteliktedir (Korkmaz & Turan, 2021).

İsrail-Filistin çatışmaları 1948'de¹ İsrail kurulduğundan beri devam etmektedir. Neredeyse yüz yıla yaklaşan bu çatışma milyonlarca can kaybına neden olmuştur. 1948, 1956, 1967 (Altı Gün Savaşı) ve 1973 Arap-İsrail (Yom Kippur Savaşı) savaşları Araplarla

¹ Küçük arazi ve sulama sebepleri ile çatışmalar 1917'lere kadar götürülebilse de ilk ciddi çatışma 1948'de olmuştur.

İsrail arasındaki önemli savaşlardır. 07 Ekim 2023'te başladığı üzere yeni bir İsrail-Hamas Savaşı Gazze'de sürmektedir.

Rusya ve Ukrayna arasında son olarak 2022'den beridir devam eden bir savaş söz konusudur. Bu savaş 2014 Kırım'ın ilhakı dönemine kadar gitse de 2022'de Donbas Bölgesi'nin Rusya'ya katılması ile birlikte Ukrayna-Rusya arasında yeni bir sıcak savaş başlamıştır ve devam etmektedir.

Bu çalışmada yanıtı aranan soru şudur: "2023-2024 İsrail-Hamas ve 2022-2024 Rusya-Ukrayna savaşları 21. yüzyılda içinden geçilen Hibrit Soğuk Savaş dönemi için örnek teşkil eder mi?" Makalede öncelikle Hibrit Soğuk Savaş kavramı açıklanmış ve 2023-2024 yılında İsrail'in Hamas ile olan savaşına yer verilmiştir. Ardından 2022-2024 Rusya-Ukrayna Savaşı'na değinilmiştir. Bu örnek olayların seçilmesindeki sebep ise yürütülen savaşların hibrit karakterli olduğunun düşünülmesidir. Metodoloji olarak çeşitli literatür taraması yapılmış ve haberlerden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler de ilgili araştırma sorusu etrafında analiz edilmiştir.

2. Hibrit Soğuk Savaş Kavramı²

Hibrit Soğuk Savaş³ kavramı için Korkmaz & Turan'a (2021) göre şunlar belirtilmektedir: 21. Yüzyılda Çin ve ABD arasındaki gerilim, düzenli ve düzensiz elementlere dayalı olan bir hal almıştır. Bu gerilim klasik Soğuk Savaş (1945-1991 arası dönem kastediliyor) kavramından farklıdır. Yapay zekânın devreye girmesi, kuantum işlemci kapasiteli bilgisayarlar ve bunların nükleer teknoloji ve siber uzaydaki kullanımlarına dönük olasılıklar büyük güç çekişmesindeki yeni normal halini almıştır. ABD ve Çin arasındaki ilişki 2016'dan beridir şiddetlenmiş bir Soğuk Savaş özelliğindedir. Ama bu soğuk savaş kavramı bilinen Soğuk Savaş'tan farklı olarak geleneksel olan ve olmayan elementlerin kullanımını da içermektedir. Bu yeni dönemin ismine Hibrit Soğuk Savaş dönemi denilebilir. Çünkü Soğuk Savaş döneminden farklı olarak savaşlar artık hibrit karakterler içermektedir ve içerecektir.

Klasik Soğuk Savaş dönemi 1945'te İkinci Dünya Savaşı bitimi ile başlayıp Berlin Duvarı'nın yıkılması (1989-1991) olayına kadar 45-46 yıl süren bir dönemdir. Bu dönemde ABD bir kutup, SSCB (Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği) diğer kutup olmak üzere iki kutuplu bir dünya düzeni mevcuttu. Savaşlar bu iki kutup arasında değil de vekiller yoluyla oluyordu. Sadece konvansiyonel savaş taktikleri uygulanıyordu.

Klasik Soğuk Savaş döneminde teorik olarak realizm ön planda iken, içinde bulunduğumuz Hibrit Soğuk Savaş döneminde post-modern unsurlar öne çıkmaktadır. Ayrıca günümüzde yapay zekâ destekli ordular savaşların seyrini değiştirmiştir. Kuantum işlemcili bilgisayarlar sayesinde işlemler çok hızlı yapılabilmektedir. Nükleer teknoloji ve siber uzaydaki gelişmeler ve ayrıca insansız araçların devreye girmesi günümüz Hibrit Soğuk Savaş döneminin belirgin özelliklerindedir.

Hibrit çatışma/savaş kavramı ABD (Amerika Birleşik Devletleri) eski denizcisi ve akademisyen Frank Hoffman tarafından literatüre kazandırılmıştır ve genellikle devlet dışı aktörler için kullanılmaktadır (Stoddard, 2020). Hibrit savaş kavramı 2007 yılında literatüre girmiştir (Chiara, 2023). Gerilla savaşı ve konvansiyonel savaş taktiklerinin karıştırılması ile elde edilen bir savaş modelidir (Stoddard, 2020). Hoffman'a göre bu çoklu model (hibrit taktikler) bir veya birkaç aktör tarafından uygulanabilir (Stoddard, 2020). Hibrit savaş; bilgi çarpıtma, siber etki, ekonomik araçlar ve silahlı grupların kullanılmasını içerir (Bodnieks, 2023).

Beşinci nesil (hibrit savaş) veya sınırsız savaşın özellikleri şunlardır: (Najafov & Gawliczek, 2023)

- Diğer dört savaş çeşidinin karışımından oluşur
- Bilgi ve siber tehditler ana bileşenleridir

² Bu konuda daha ayrıntılı bilgi için bkz. (Korkmaz & Turan, 2021)

³ Bu paragraf, Hibrit Soğuk Savaş kavramı hakkında bilgi vermek amacıyla konulmuştur. Aslına bakıldığında örnek olaylar ABD-Çin rekabeti ile doğrudan ilgili değildir.

- Devlet ve devlet dışı aktörler tarafından yapılabilir
- Kinetik olan ve olmayan operasyonların karışımıdır
- Toplum ve bilgi alanında olur
- Taraflar klasik askeri karşılaşmalardan uzak durur
- Hedefler farklı amaçlar taşır.

Rusya'nın Ukrayna'da uyguladığı savaş taktiği hibrit savaşa örnektir (Chiara, 2023). Çünkü siber uzayın kullanımı, insansız hava araçları, sivillere dönük saldırılar, gayri-nizami harp tekniklerinin kullanımı vb. gibi durumlar sebebiyle Ukrayna-Rusya Savaşı hibrit karakterli bir savaştır. 2014'te Kırım'ın Rusya tarafından ilhak edilmesi ile birlikte hibrit savaş kavramı popüler olmuştur (Mumford & Carlucci, 2023; Chiara, 2023).

21. yüzyılın başlamasıyla birlikte iç ve dış güvenlik arasındaki çizgi bulanık hale gelmiştir (Mattingsdal vd., 2023). Hibrit savaş kavramı İsrail'de Hizbullah, Suriye'de İran, Irak'ta DAESH ve Kırım'da Rusya ile ilişkilendirilmiştir (Mattingsdal vd., 2023).

3. 2023-2024 İsrail-Hamas Savaşı

Gazze Şeridi, 41 km uzunluğunda ve 6-12 km genişliğinde 360 km² alana sahiptir (Paché, 2024). Gazze'nin nüfusu 2,3 milyon ve bunların da yarısı çocuktur (Mahase, 2023). İsrail'in Hamas'a saldırısı Birleşik Krallık, ABD, Almanya, Fransa, İtalya (Greenland vd., 2024) ve diğer egemen devletlerin çoğu tarafından destek bulmuştur.

Şekil 1. Gazze Şeridi (CIA, 2024)

Gazze Savaşı aslında İsrail'in 1948'de kurulmasından beridir devam eden İsrail-Filistin çatışmalarının bir uzantısıdır. 1948 Arap-İsrail Savaşı, 1956 Arap-İsrail Savaşı, 1967 Arap-İsrail Savaşı (Altı Gün Savaşı), 1973 Arap-İsrail Savaşı (Yom Kippur Savaşı) savaşları Araplarla İsrail arasındaki önemli savaşlardır.

07 Ekim 2023 tarihinde (Ahmed, 2023) İslami direniş örgütü Hamas'ın saldırısı ile başlayan (Ben & Dergaa, 2023) savaşta İsrail, alt yapıları bombalamış, yiyecek tedarik zincirine zarar vermiş, su ve tarım alanlarını olumsuz etkilemiştir (Buheji, 2024). Ayrıca insani yardımların (yiyecek ve medikal) Gazze'ye girişine de engel olmuştur (Buheji, 2024) ve olmaktadır. BM (Birleşmiş Milletler) uzmanları 19 Ekim 2023'te hastane ve okulların bombalanmasını insanlığa karşı suç olarak ele almış ve soykırımın durdurulması çağrısında bulunmuştur (Ben & Dergaa, 2023). İnsan Hakları İzleme Örgütü İsrail'i Gazze'deki hastaneleri bombaladığı için potansiyel savaş suçlarının soruşturulması çağrısında bulunmuştur (Buheji, 2024). Örneğin Gazze'nin kuzeyindeki Al Ahli Arab Hastahanesi'nin 17 Ekim'de İsrail tarafından bombalanması sonrası yüzlerce kişi ölmüş ve pek çoğu yaralanmıştır (Mahase, 2023).

Aralık 2023'ün başlarında 82 bin ile 105 bin bina Gazze'de yıkılmış veya hasar almıştır (Paché, 2024). 07 Şubat 2024 itibari ile Gazze Şeridi'nde Hamas İsrail'de yaklaşık 1200 kişiyi öldürürken, İsrail en az 26 bin kişiyi öldürmüştür (BBC News Türkçe, 2024a). 07 Mart 2024 tarihi itibari ile de yaklaşık 31 bin Gazzeli ölmüş ve 70 binin üzerinde de yaralanmıştır (Euronews, 2024a). Savaşın etkisi ile Lübnan'ın güneyinde ve İsrail'in kuzeyinde de çatışmalar ortaya çıkmıştır (BBC News Türkçe, 2024a). Ayrıca Yemen'de Husiler ABD ve İngiltere'ye ait gemilere saldırmış ve ABD ve İngiltere de Husilere karşılık vermiştir (BBC News Türkçe, 2024a).

700 binden fazla Filistinli sivil Gazze'de evlerini terk etmek zorunda kalmıştır (Bowen, 2023). Gazze'nin güneyinde evlerinden edilen 1,5 milyon Gazzeli bulunmaktadır (Abdirahim vd., 2024). ABD Dışişleri Bakanı Antony Blinken'in ifadesiyle çok fazla sayıda sivil katledilmiştir (Bowen, 2023). Kahire'de İsrail ile Hamas yetkilileri arasındaki ateşkes görüşmeleri sonuçsuz kalmıştır (Euronews, 2024a). Hamas sözcüsü Cihad Taha "İsrail'in; ateşkes, yerinden edilenlerin geri dönüşü ve saldırı bölgelerinden çekilme konularında taahhüt ve garanti vermeyi reddettiğini" söylemiştir (Euronews, 2024a).

Şekil 2. Gazze'yi ikiye bölen yol (Abdirahim vd., 2024)

Şekil 2’de görüldüğü üzere, İsrail Gazze Şehri ile Gazze Şeridi’nin diğer kısmını bölen bir yol inşa etmiştir. Haberdeki analizlere göre bu yol askeri lojistik ikmal yolu olarak kullanılabilmenin yanında, Gazzelilerin kuzeye tekrar dönüşünü de engellemeye dönük bir hamledir (Abdirahim vd., 2024).

Hamas’ın Gazze’deki silahlı varlığının yok edilip edilemeyeceğinin analiz edildiği bir haberde (Hadar & Merzoughui, 2024) görülmektedir ki Hamas, silahsız siyasi bir alternatif yani barışçıl bir umut doğmadan yok edilemez. Çünkü aileleri katledilen gençlerin silahlı direnişe katılma ihtimalleri artmıştır. Ayrıca Hamas’ın Gazze’deki tünel ağı direnişin gücünü artırmaktadır. İsrail Başbakanı Binyamin Netanyahu Hamas’ı yok etmek için Gazze’nin güneyindeki Refah’ta da savaşmaya devam edeceklerini beyan etmiştir (Euronews, 2024b).

4. 2022-2024 Rusya-Ukrayna Savaşı

Batılı devletler, Rusya’yı askeri anlamda sıkıştırarak ve enerji havzalarında sınırlandıracak biçimde Rusya’yı olumsuz etkilemişlerdir (Güler, 2018). 2004 Ukrayna, 2003 Gürcistan, 2005 Kırgızistan (Freedman, 2014a) gibi yerlerdeki devrimler ile Batı taraftarı hükümetler göreve gelmiş (Güler, 2018) ve böylece Rusya’nın etkisi azalmıştır. 2004’te de Romanya ve Bulgaristan NATO’ya girmiştir (Ünalmiş & Oğuz, 2019).

Ukrayna’daki Turuncu Devrim ile birlikte Başbakan Timoşenko ve Cumhurbaşkanı Yuşçenko’nun Batı yanlısı siyasaları öne çıkmıştır (Kurt, 2020). Rusya’dan Batı’ya doğalgaz akışının %80’i Ukrayna üzerinden olmaktadır (Güler, 2018). Ukrayna, Rusya ile Batı arasında adeta tampon görevindedir (Güler, 2018).

Rusya ve Gürcistan arasındaki Güney Osetya konusu, Rusya-Gürcistan arasında olmanın yanında Rusya-ABD arasındaki mücadele sonucudur (Merdan, 2019, s. 278). Sonuç olarak NATO, Rusya’yı Kafkasya’dan ve Avrupa’dan sıkıştırmaktadır.

Putin 2007’de, NATO’nun genişlemesini kışkırtıcı ve karşılıklı güveni azaltıcı şekilde görmüştür (Freedman, 2014a). Freedman’a göre NATO’nun 2008 Nisan ayındaki genişleme konuşması (Gürcistan ve Ukrayna’yı dâhil etme anlamında) Rusya’yı kışkırtmıştır (2014a).

ABD, Rusya’nın Ukrayna’ya saldıracağı öngörüsü ile Ukrayna’yı endişelendirmiş ve Rusya’yı da kışkırtmıştır. NATO’nun dönüşümü (NATO’nun varlık sebebi konusundaki tartışmalar bağlamında) için Rusya sıkıştırılmıştır. Avrupa’dan belli oranda dışlanan ABD, Rusya’yı tehdit olarak göstererek tekrar eski nüfuzuna kavuşmak istemektedir.

Kosova meselesi ve NATO’nun genişleme hareketleri bölgede oluşan Rusya-NATO gerginliğini de arttırmıştır (Gürsoy, 2019, s. 302). NATO’nun Soğuk Savaş döneminin sözde “bitişi” sonrası Rusya etrafında askeri üsler kurması vasıtasıyla Rusya’yı çevreleme politikası takip etmesi Rusya’yı endişelendirmiş ve kışkırtmıştır. Rusya-Ukrayna Savaşı’na da bu açıdan bakmak yararlı olacaktır.

Şekil 3. Rusya-Ukrayna Savaşı'nın üçüncü yılında haritanın durumu (BBC News Türkçe, 2024b)

ABD Başkanı Biden, 2022'nin Ocak ve Şubat aylarında sürekli olarak Rusya'nın Ukrayna'ya saldıracağı yönünde ifadeler kullanmıştır. ABD planlarını Rusya'nın saldırması üzerine yapmıştır. Ekonomik ve siyasi yaptırımlar nedeniyle Rusya zarara uğramıştır ve uğrayacaktır. Böylece ABD daha büyük rakibi olan Çin'e yoğunlaşabilecektir.

Rusya 21 Şubat 2022'de, Donetsk Halk Cumhuriyeti'ni ve Luhansk Halk Cumhuriyeti'ni tanımıştır (BBC, 2022). Ukrayna askerleri ve Donbas Bölgesi'ndeki Rus ayrılıkçılar arasında 2014'ten beridir çatışmalar söz konusudur (BBC, 2022). Rusya, ayrılıkçılara yaklaşık yedi yüz bin pasaport dağıtmıştır (Manullang vd., 2022).

2014'teki krizden farklı olarak 2022'den beridir; çatışma alanı Ukrayna, çatışma tarafları Batı devletleri olan ve Ukrayna'nın ve Rusya'nın askerlerinin savaştığı adı konulmamış bir üçüncü "dünya" savaşı devam etmektedir. Antony Blinken'in sözleriyle "Bu kriz görülenden daha büyüktür. NATO'dan ve Rusya'dan büyüktür. ...küresel eylem gerektiren bir krizdir" (Mbah & Wasum, 2022). Resmen Rusya ve Ukrayna savaşta da üniformasız özel eğitimli unsurlar sahadadır. Fransız muhabir Georges Malbrunot, Ukrayna gönüllüleri arasında Amerikan Özel Kuvvetleri ve SAS timlerinin olduğunu bildirmiştir (Aydınlık, 2022). The Times mecmuası İngiliz subaylarının Ukrayna askerlerini eğittiğinden bahsederken, bir CIA yetkilisinin de "Biden'ın "soykırım" iddialarını" yalanladığına yer vermiştir (ODATV, 2022). 24 Şubat 2022'den günümüze bu savaş, tahmin edilenin ötesinde uzatılmıştır.

Rusya-Ukrayna Savaşı ile ilgili atılmış tweetlerin önemli bölümü İngiltere ve ABD'den atılmıştır (Chen & Ferrara, 2022). Ukrayna'dan gönderilen tweetlerin önemli bölümü ABD'de bulunan kullanıcılar tarafından tekrar tweet edilmiştir (Chen & Ferrara, 2022). Hibrit savaşın göstergelerinden sosyal medya etkili şekilde kullanılmıştır.

Rusya'nın sivillere saldırdığı söylentileri de Batı medyasında dile getirilmektedir. Büyükelçi Aleksey Yerhov'un ifadesine göre sivillere zarar veren füze hakkında konuşmalar kesilmiş, çünkü Kramatorsk'taki füze Rus silah dökümünde bulunmamaktadır (Cumhuriyet, 2022). Yerhov Rusya'ya dönük kara bir propaganda yapıldığını vurgulamak istemiştir.

Mart 2024 itibari ile Rusya ve NATO (*North Atlantic Treaty Organization*) arasında nükleer silahların kullanılma ihtimalinden bahsedilmektedir. Putin nükleer silahları hazır konuma getirmiştir.

5. İsrail-Hamas ve Rusya-Ukrayna Hibrit Savaşları

İsrail-Hamas Savaşı taraflardan birinin devlet niteliği bulunmaması sebebiyle ortaya çıkışından günümüze asimetrik biçimde gelişmiştir. Son teknolojik gelişmelerle çatışmaların hibrit karakterli hale gelmesinden İsrail-Hamas mücadelesi etkilenmiştir. Özellikle Hamas için bu yeni savaş teknikleri direniş kapasitesini arttırırken İsrail'in de klasik savaşlar için alınacak önlemlerin yanında Demir Kubbe, siber savaş timleri gibi hibrit savaşa yönelik önlemlere yönelmesine sebep olmuştur.

Rusya-Ukrayna Savaşı'nda sıcak çatışmanın ilk döneminde paralı askerlerin ön plana çıkması daha sonrasında çatışmanın ileriki aşamalarında Ukrayna'nın Rus ordusuna karşı aktif biçimde *drone* teknolojisini kullanması, askeri yatırımlarını hibrit savaşın gereklerine yönelik planlaması bu mücadelede de hibrit savaşın karakterinin görülmesine sebep olmuş ve içinde bulunduğumuz Hibrit Soğuk Savaş dönemi içinde olduğumuza örnek olmuştur.

İsrail-Hamas ve Rusya-Ukrayna savaşları hibrit karakterli savaşlardır. Bunun sebepleri ise şöyledir:

- Her iki savaşta da klasik savaş teknikleri dışında güncel teknolojiler kullanılmaktadır.
- Her iki savaşta da gayri-nizami harp teknikleri kullanılmaktadır.
- Siviller hedef halindedir.
- Siber alan bu savaşlarda kullanılmaktadır. İnsansız hava araçları gibi teknolojiler ve Twitter gibi platformlar savaşlara dahil edilmiştir.
- Her iki savaşta da farklı ülkeler destek vererek savaşlara dahil olmaktadır. Örneğin istihbarat veya lojistik destekleri gibi.
- Askerler klasik savaşlarda olduğu gibi doğrudan karşılaşmadan çoğunlukla uzaktan saldırılarla savaşmaktadırlar.

İsrail-Hamas ve Rusya-Ukrayna savaşlarındaki hibrit karakterler, içinden geçilen Hibrit Soğuk Savaş dönemine örnek olacak niteliktedir.

6. Sonuç

İsrail-Hamas ve Ukrayna-Rusya savaşları içinden geçtiğimiz 21. yüzyıldaki Hibrit Soğuk Savaş dönemi için örnek teşkil edebilecek niteliktedirler.

Sonuç olarak görülmüştür ki İsrail-Hamas ve Rusya-Ukrayna savaşlarındaki hibrit karakter, içinden geçilen Hibrit Soğuk Savaş dönemine örnek olacak durumdadır. Bu kanaatin nedenleri olarak şunlar sıralanabilir:

- Konvansiyonel taktikler yanında gayri-nizami harp teknikleri de kullanılmaktadır. Tarafların orduları doğrudan karşı karşıya gelirken, geri planda da paralı askerler ve özel eğitimli askerler eğitimler vermektedir.
- Siviller hedef haline gelmiştir.
- Sivil alt ve üst yapılar da savaşlarda zarar görmüştür.
- Siber alan bu savaşlarda aktif olarak kullanılmaktadır. Özellikle küçük insansız hava araçları da (*drone*) savaşlarda kullanılmaktadır.
- Ukrayna'da resmen tüm Batı dünyası Rusya'nın karşısında pozisyon almıştır. Hem Rusya'ya ambargolar uygulayarak hem de Ukrayna'ya lojistik ve askeri destek vererek bu duruşlarını göstermektedirler.

Denilebilir ki, bu iki örnek olay, Çin ve ABD arasındaki mevcut kutuplaşmanın daha da keskinleştiği bir Hibrit Soğuk Savaş döneminin ilk bölgesel savaşlarıdır. Hatta henüz savaş olmayan Afrika gibi bölgelerde de ABD-Çin mücadelesi bulunmaktadır. Çatışma potansiyeli taşıyan bu bölgelerde de taraflar bu iki ülke tarafından desteklenmektedir. Bu destek klasik Soğuk Savaş dönemindeki gibi olmayıp Hibrit Soğuk Savaş'ın karakterine uygun alanlarda olmaktadır. Çin ve ABD karşı karşıya doğrudan olmasa da dolaylı olarak gelmişlerdir. Örneğin Çin Rusya'ya destek verirken ABD Ukrayna'ya destek vermektedir. Benzer durum İsrail-Hamas Savaşı'nda da görülür. ABD İsrail'e neredeyse sorgusuz-sualsiz (ABD çıkarları ile çatışmadığı ölçüde) destek vermektedir.

Kaynakça

- Ahmed, S. K. (2023). Addressing the effects of war on Gaza's Healthcare system. *Cureus*, 15(12). doi: 10.7759/cureus.50036
- Aydınlık. (2022). Le Figaro muhabiri: Ukrayna savaşı ABD'lilerin komutasında. <https://www.aydinlik.com.tr/haber/le-figaro-muhabiri-ukrayna-savasi-abdlilerin-komutasinda-312090>, Erişim Tarihi: 16.03.2024.
- BBC News Türkçe. (2024a). İsrail-Hamas savaşı ve Gazze'ye saldırılar, 4 ayda Orta Doğu'da şiddeti nasıl körükledi?. <https://www.bbc.com/turkce/articles/czd7kdpnw39o>, Erişim Tarihi: 09.03.2024.
- BBC News Türkçe. (2024b). Ukrayna-Rusya savaşının ikinci yıl dönümü: İki ülkeyi neler bekliyor, çatışmalar nereye gidebilir?. <https://www.bbc.com/turkce/articles/cd1jld90pl5o>, Erişim Tarihi: 17.03.2024.
- BBC. (2022). Rusya-Ukrayna: Putin, ayrılıkçı Luhansk ve Donetsk bölgelerinin bağımsızlığını tanıdı. <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-60452304>, Erişim Tarihi: 16.03.2024.
- Ben Saad, H., & Dergaa, I. (2023). Public health in peril: Assessing the impact of ongoing conflict in Gaza strip (Palestine) and advocating immediate action to halt atrocities. *N Asian J Med*, 1(2), 1-6. doi: 10.61838/kman.najm.1.2.1
- Bodnieks, V. (2023). Defensive lawfare and deterrence: analysis of Latvia's approach to legal bases in the context of hybrid warfare (2014-2022). *Security and Defence Quarterly*, 42(2), 55-67. doi: 10.35467/sdq/163435
- Bowen, J. (2023). İsrail-Hamas savaşı neden diğer savaşlara benzemiyor?. <https://www.bbc.com/turkce/articles/c3g2zr0xp2vo>, 09.03.2024.
- Buheji, M. (2024). Avoiding resilience fatigue- Navigating 'collective pain' and 'collective happiness' in Gaza (War of 2023/2024). *International Journal of Psychology and Behavioral Sciences*, 14(1), 22-33. doi: 10.5923/j.ijpbs.20241401.03
- Chen, E., & Ferrara, E. (2022). Tweets in time of conflict: A public dataset tracking the Twitter discourse on the war between Ukraine and Russia. Cornell University arXiv. <https://arxiv.org/abs/2203.07488>. 16.03.2024.
- Chiara, L. (2023). 'Hybrid warfare' as an academic fashion. *Journal of Strategic Studies*, 46(4), 858-880. doi: 10.1080/01402390.2023.2177987
- CIA. (2024). <https://www.cia.gov/the-world-factbook/static/maps/GZ-map.jpg>, 08.03.2024.
- Cumhuriyet. (2022). Büyükelçi Yerhov Ukrayna'daki son durumu Cumhuriyet'e anlattı. <https://www.cumhuriyet.com.tr/dunya/buyukelci-yerhov-ukraynadaki-son-durumu-cumhuriyete-anlatti-1926324>, 16.03.2024.
- Euronews (2024a). Hamas heyeti, ateşkes anlaşması olmadan Kahire'den ayrıldı. <https://tr.euronews.com/2024/03/07/hamas-heyeti-ateskes-anlasmasi-olmadan-kahireden-ayrildi>, 09.03.2024.
- Euronews. (2024b). Netanyahu: İsrail, Refah da dahil olmak üzere Gazze saldırılarına devam edecek. <https://tr.euronews.com/2024/03/08/netanyahu-israil-refah-da-dahil-olmak-uzere-gazze-saldirilarina-devam-edecek>, 09.03.2024.
- Freedman, L. (2014a). Ukraine and the Art of Crisis Management. *Survival: Global Politics and Strategy*, 56(3), 7-42.
- Freedman, L. (2014b). Ukraine and the Art of Limited War. *Survival: Global Politics and Strategy*, 56(6), 7-38.
- Greenland, P., Oren L., & Lisa L. (2024). Importance of a broader view of the Hamas-Israel war. *BMJ Glob Health*, 9, doi:10.1136/bmjgh-2023-014378
- Güler, A. (2018). Suriye ve Ukrayna Krizleri çerçevesinde ABD Rusya ilişkileri. *Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2), 296-312.
- Gürsoy, B. (2019). Ukrayna krizi. M. S. Erol & M. Ekşi (Eds.), *Uluslararası ilişkilerde güncel sorunlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Hadar, D., & Merzoughui, N. (2024). İsrail, 'Hamas'ı yok etme' hedefini gerçekleştirebiliyor mu?. <https://www.bbc.com/turkce/articles/cx8zlpqzx5wo>, 09.03.2024.
- Korkmaz, H., & Turan, İ. (2021). Analysis of the competition between China and the US in the 21st century from the perspective of the concept of hybrid cold war. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 367-390.
- Kurt, S. (2020). Güvenlikleştirme kuramı açısından Rusya Federasyonu-Ukrayna çatışmasını anlamak. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 75(1), 1-30.
- Mahase, E. (2023). Gaza: "Unprecedented" bombing of hospital leaves hundreds dead and injured. *BMJ*, (383), <http://dx.doi.org/10.1136/bmj.p2423>
- Manullang, S. O., Maruf, I. R., Priyono, H., Sembiring, T. B., & Hendriarto, P. (2022). International law to understand Russia's invasion of Ukraine 2022: Between self-defense and defiance. *Legal Brief*, 11(2), 760-769.

- Mattingsdal, J., Espevik, R., Johnsen, B. H., & Hystad, S. (2023). Exploring why police and military commanders do what they do: An empirical analysis of decision-making in hybrid warfare. *Armed Forces & Society*, 1-27. <https://doi.org/10.1177/0095327X231160711>
- Mbah. R. E., & Wasum. D. F. (2022). Russian-Ukraine 2022 War: A review of the economic impact of Russian-Ukraine crisis on the USA. *Advances in Social Sciences Research Journal*, 9(3), 144-153.
- Merdan. A. S. (2019). Güney Kafkasya'da temel sorunlar. M. S. Erol & M. Ekşi (Eds.), *Uluslararası ilişkilerde güncel sorunlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Mumford, A., & Carlucci, P. (2023). Hybrid warfare: The continuation of ambiguity by other means. *European Journal of International Security*, (8), 192-206. doi:10.1017/eis.2022.19
- Najafov, Z., & Gawliczek, P. (2023). The Signs of the Second Karabakh War Typical of the 5th Generation War. *Civitas et Lex*, 2(38), 19-30 doi: 10.31648/cetl.8652
- ODATV. (2022). Rusya- Ukrayna Savaşı'nın 52. günü. <https://www.odatv.com/dunya/rusya-ukrayna-savasinin-52-gunu-235679>, 16.03.2024.
- Paché, G. (2024). Israeli-Palestinian conflict: Towards a major logistical and environmental crisis?. *Technium Social Sciences Journal*, (53), 252-258.
- Saeed, A., Spencer, T., Brown, P., & Irvine-Brown, R. (2024). Uydu fotoğrafları, İsrail'in Gazze'yi ikiye bölen bir yol inşa ettiğini gösteriyor. <https://www.bbc.com/turkce/articles/cd14q25lgjwo>, 09.03.2024.
- Stoddard, E. (2020). Maoist hybridity? A comparative analysis of the links between insurgent strategic practice and tactical hybridity in contemporary non-state armed groups. *Studies in Conflict & Terrorism*, 1-25. doi: 10.1080/1057610X.2020.1792724
- Ünalmiş, A. N., & Oğuz. Ş. (2019). Karadeniz'de Rusya-ABD rekabeti ve Ukrayna krizi. *Karadeniz Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*. 5(7), 1-10.

Çıkar Çatışması: Yoktur.

Finansal Destek: Yoktur.

Etik Onay: Yoktur.

Yazar Katkısı: İdris TURAN (%100)

Conflict of Interest: None.

Funding: None.

Ethical Approval: None.

Author Contributions: İdris TURAN (100%)

Two Cases from the Hybrid Cold War Era: The Israel-Hamas and the Ukraine-Russia Wars

İdris Turan

Extended Abstract

These days in the 21st century are days of a new cold war era. It is thought that this era has hybrid characteristics. The research question of this study is whether 2023-2024 Israel-Hamas and 2022-2024 Ukraine-Russia wars are samples for Hybrid Cold War era. The 21st century is characterized as a new type of cold war era. It is thought that this new type of cold war has hybrid characteristics. The research question of this study is "Are 2023-2024 Israel-Hamas and 2022-2024 Ukraine-Russia wars samples for the Hybrid Cold War era?"

The Israel-Palestine conflict has been continuing since 1948, when the Israeli state was established. This war, almost lasting a hundred years, caused millions of deaths and injures. The new conflict of this continuing war began on 07 October 2023 between Israel-Hamas in Gaza.

The Russia-Ukraine war has been continuing since 2022. This war goes back to the 2014 Crimean War between them. In 2022 Donbas region joined Russia, and a new war began and still continues.

Some literature is searched, and some news is used methodologically. The information is analysed around the research question.

Firstly, the Hybrid Cold War concept is explained and the Israel-Hamas war and the Russia-Ukraine war are examined in the study.

As a conclusion, these two wars can be samples for the Hybrid Cold War era because almost all hybrid war tactics have been used in these two wars. Moreover, the USA and China, the two sides of the Hybrid Cold War era, are different sides in these two wars.

Frank Hoffman found the hybrid war/conflict concept. He was a soldier and academic in the US. The concept is related mainly to non-state actors. This concept was entered into the literature in 2007. Guerrilla warfare and conventional warfare tactics are combined in this hybrid war concept. The hybrid war includes counter-espionage, cyber effect, economic tools, and the usage of armed groups. The fifth generation or endless war's some specifications are:

- Mix of the other four war types
- Information and cyber threats are the main components
- State and non-state actors
- Society and the information fields are used
- Targets aim differently

Russia's tactics in Ukraine are similar to a hybrid war.

Korkmaz and Turan mentioned the Hybrid Cold War: The tensions between China and the USA in 21st century have been based on regular and irregular elements. It is different than the classical Cold War logic. Artificial intelligence, quantum computers and the possibilities of their application in nuclear technology and cyber space are the new normal on big power conflict. This cold war concept is different than the known Cold War concept because it contains using both traditional and non-traditional elements. This new era can be titled the Hybrid Cold War.

The Gaza War is a continuation of Israel-Palestine wars since 1948 when Israel was founded. The Palestine-Israel wars have caused millions of deaths and injuries. Substructures are bombed, logistics is harmed, water and farm areas are ruined by Israel since 07 October 2023. Moreover, Israel stopped humanitarian aids (food and medicine) into Gaza.

At the beginning of December 2023, 82.000 or 105.000 buildings in Gaza are deconstructed or ruined by bombs. Until 07 February 2024, Hamas killed 1200 Israel soldiers, and Israel killed nearly 26.000 civilians and Hamas militias. One month later, since the beginning of the war, 31.000 Gaza people are dead, and more than 70.000 people are injured.

According to some of the comments, Hamas cannot be eliminated without a peaceful alternative since the Palestinian youth whom family has been murdered by Israel are eager to join Hamas. Moreover, the Hamas tunnel network increased the power of Hamas.

On the other hand, Western countries compressed Russia in the military aspect. West-aligned administrators were established 2003 in Georgia, 2004 in Ukraine, and 2005 in Kyrgyzstan by revolutions. So, Russia's influence on these countries decreased. Moreover, Russia argues that NATO contains the country through these revolutions. If Ukraine had joined to NATO, Russia would have been contained completely by Western countries and allies.

Former President of the US, Joe Biden, mentioned in January and February 2022 that Russia would attack Ukraine. The American plans were related to the attack by Russia on Ukraine. The US administrators thought if Russians were weakened via the Ukraine war, the US could easily focus on China.

Russia acknowledged the Donetsk and Luhansk republics on 21 February 2022. Ukraine and the Donbas region is at war since 2014. The difference in 2022 is that the conflict area included Ukraine, the sides are Western countries and Ukrainian and Russian soldiers,

and this war is an unnamed "3rd world war". According to Antony Blinken, this crisis is bigger than it is seen, and it is definitely bigger than NATO or Russia. An active global concentration is a necessity for the crisis.

Russian and Ukrainian soldiers officially fight, and their special forces are in the war, too. This war has been ongoing since 24 February 2022.

A significant chunk of tweets about the Russia-Ukraine war is from the UK and the US. Social media, an important sign of hybrid war, is actively used in this war. The claims of Russian attacks on civilians are mentioned in the Western media. Aleksey Yerhov said that there is a propaganda activity against Russia.

How nuclear weapons can be used by Russia or NATO has been mentioned since March 2024. The Russian president, Vladimir Putin, ordered nuclear weapons to be ready to be deployed.

NATO's building of new bases around the Russian periphery provoked Russia after the Cold War. Thus, the Russia-Ukraine War must be analysed in this aspect.

As a conclusion, the hybrid characteristics of the Russia-Ukraine and Israel-Hamas wars are the samples for the Hybrid Cold War.

These are the reasons for this opinion:

-Conventional and unconventional war tactics are used. Armies directly confronted each other, and special forces and freelance soldiers are training the soldiers in the background.

-Civilians are targets.

-Civil infrastructures and buildings are damaged.

-Cyberspace has been actively used in these wars.

-Drones have been regularly utilized in these wars.

-Western nations are against Russia in the Russia-Ukraine war. They also put an embargo on Russia and support Ukraine logistically.

It can be said that these two cases are the first samples of the Hybrid Cold War era with the China-USA polarisation because China and the USA are indirectly confronted with each other during these wars in the north and south.